

<p>A</p> <p>III. Circa quam h. e. circa quam aliqua potentia, vel habitus aut actus versatur, vocatur OBJECTUM aliàs, quod</p>	<p>constat suo</p>	<p>I. Materiali, quod est res ipsa, circa quam quid versatur, ut corpus naturale, circa quod versatur Physica.</p>
		<p>II. Formali, quod est ratio, sub qua circa aliquam rem versatur aliquid. Et vocatur Scholasticis <i>RATIO FORMALIS OBJECTIVA</i>. Ut quatenus naturale.</p>
	<p>dividitur in</p>	<p>Adæquatum, idque vel</p>
<p><i>FORMALE</i>, quod complectitur omnem rationem, sub qua potentia vel habitus res sibi subjectas attingit, & nihil ultra. h. m. Corpus naturale quatenus naturale est objectum adæquatum <i>Physicæ</i>; reduplicatione omnia, quæ sub corpore naturali continentur, tum ad communem illius conceptum, tum ad particularem & propriam cujusque rationem restringente. Considerat enim <i>Physica corpus naturale</i> tum quatenus <i>præcisè corpus naturale est</i>, tum quatenus <i>tale vel tale corpus naturale est</i>. i. e. talis vel talis speciei.</p>		
<p>Inadæquatum, idque iterum duplex vel</p>	<p>Adæquatum, idque vel</p>	<p><i>MATERIALE</i>, & est aliquid eorum, qua sub objecto adæquato, ut species sub genere, ut inferiora sub superiori comprehenduntur, ut substantiæ <i>Metaphysicæ</i>, elementa <i>physicæ</i>, sonus acutus vel gravis auditus comparatione.</p>
		<p><i>FORMALE</i>, quod aliquam rationem, sub qua potentia vel habitus res sibi subjectas attingit, sed non omnem complectitur. Ut si dicas, corpus naturale esse objectum <i>Physicæ</i>, quatenus est mixtum. Reverà enim <i>Physica corpus naturale</i>, quatenus est mixtum considerat; sed aliam quoque considerandi rationem sibi vindicat.</p>

ANNOTATA.

(a.) *Metaphysica* rectè agere potest de *Materia*, licet versetur circa ea, quæ à *Materia* sint abstracta. Nam abstractum h. l. dicitur illud ab altero, quod in sua ratione formali alterum non includit, sicut animal in sua ratione formali, neque rationale neque irrationale includit, hinc dicitur abstractum esse à rationali & irrationali. Eodem modo *materia* in genere considerata non includit hanc *materia* v. gr. sensibilem, sed abstrahit ab eâ, nec illam v. gr. animam rationalem, quæ *materia* est respectu accidentium, quæ sustinet, sed etiam ab illâ abstrahit, & sic *Metaphysica* rectè agit de *Materia* in genere, prout ab hac & illâ abstracta est.

(β.) Circa definitionem notari debet, quod non definiatur *materia* in totâ suâ latitudine, non enim definiatur *materia* circa quàm, nec etiam *materia* in quâ, quatenus talis est, cum ex eâ, quatenus talis est, non fiat aliquid, cui insit. Neque definiatur in ordine ad quodlibet causatum, quod ex eò patet, quia ex *materia* etiam fit forma, cui tamen non inest. Definitur ergò tantum *materia* ex quâ, quæ primariò est *materia*, & quidem in ordine ad primarium causatum, nempe compositum, cui inest. Cum autem inesse dicitur composito, sciendum, quod inesse abstrahat ab inesse actu & ab inesse potentia. Interdum inest actu, interdum potentia; actu si est permanentis, potentia si est transiens. Quia autem non fit mentio permanentis & transeuntis dicendum est, quod id inesse sumatur, prout abstrahit ab utroque modo. Cum autem *materia* dicitur esse id, ex quo aliquid fit, rectè additur genus, nempe principium passivum, aliàs enim definitio competeret etiam formæ.

(γ) Dubitari posset, an forma sit causatum materia? Nam si forma est materiae causatum, sequitur quod fiat ex materia, consequens est falsum. E. & an-

tecedens. Consequens esse falsum probatur ex *Arist.* l. 1. *Phys.* t. 42. ubi docet, quod principia ex se invicem non fiant. Sed materia & forma sunt principia; & per consequens forma non fit ex materia, nec causatum ejus est. Resp. Negatur consequens esse absurdum. Quod attinet locum ex *Aristotele*, sciendum, quod unum ex altero possit fieri tripliciter (1.) tanquam ex componente, sive per compositionem, quomodo compositum fit ex materia, non autem forma, quia forma ex materia non componitur. (2.) Vel tanquam ex termino: quomodo ex die fit nox, & ex non homine homo. Et hoc modo nec forma, nec compositum ex materia fieri dicitur, cum materia nec compositum, nec formæ terminus sit, sed illius quædam pars, hujus verò subiectum. (3.) Vel tanquam ex eò, ex cujus potentia aliquid educitur, quod scilicet ex altero & in altero post crebras & sufficientes dispositiones oritur, sicut in materia & ex materia post sufficientes dispositiones oritur forma. Quando jam dixit *Aristoteles*, principia non fieri ex se invicem, id intellexit priori modo & hoc voluit, quod unum principium non fiat ex altero per modum compositionis, seu, quod ex altero non componatur. Nam si unum principium ex altero componeretur, hoc ipsò non esset principium, sed principiatum. Hoc tamen non obstante, potest unum principium ex altero, per modum educationis, ut forma ex materia fieri.

Dicitur: si materia est causa formæ, sequitur, quod materia non sit causa interna, consequens est falsum. E. & antecedens. Consequentia probatur, quia causa interna est, quæ intrinsecè effectum constituit, tanquam pars ejus. Materia autem formam non constituit intrinsecè, ut pars. Resp. Materia potest duplici respectu considerari. (1.) respectu compositi. (2.) respectu formæ. Quando materia dicitur causa interna